

**Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет управління торговельно-
підприємницькою та митною діяльністю
Кафедра туризму**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ «БАКАЛАВР»**

Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи

**здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
спеціальності 242 «Туризм і рекреація»**

**Харків
2023**

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю
Кафедра туризму

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ «БАКАЛАВР»**

Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи

**здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
спеціальності 242 «Туризм і рекреація»**

Затверджено
рішенням Навчально-методичної ради
факультету управління торговельно-
підприємницькою та митною діяльністю

Протокол № ____ від _____ р.

**Харків
2023**

УДК 379.85:338.46

К32

Схвалено на засіданні кафедри туризму
Протокол № 9_від «09» травня 2023 р.

Рецензенти:

О.В. Грідін, канд. екон. наук, доц., доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування Державного біотехнологічного університету;

С.О. Заїка, канд. екон. наук, професор, професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування Державного біотехнологічного університету

К-32 Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»: метод. вказівки до виконання кваліфікаційної роботи здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм і рекреація» / ДБТУ; уклад.: Г.Ю. Омельченко, В.А. Худавердієва, Л.І. Безгінова, В.В. Мерчанський. Харків, 2023. 59 с.

Методичні вказівки підготовлено на підставі «Положення про підготовку і захист кваліфікаційних робіт здобувачами Державного біотехнологічного Університету», ухваленого рішенням Вченої ради ДБТУ, протокол № 4 від 23 грудня 2021 р. Регламентують тематику, порядок виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи з туризму на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр», яка виконується на завершальному етапі навчання у закладі вищої освіти.

Видання призначене здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 242 «Туризм і рекреація».

УДК 379.85: 338.46

Відповідальний за випуск: В.А. Худавердієва, канд. екон. наук, доц.

© Г.Ю. Омельченко, В.А.
Худавердієва, Л.І. Безгінова, В.
В. Мерчанський. 2023. ©
ДБТУ, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
2. ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	8
2.1. Структура кваліфікаційної роботи і загальні вимоги до її структурних частин	8
2.2. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи	14
2.3. Захист кваліфікаційної роботи	22
3. ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	30
4. ПОРЯДОК ПОДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ЇЇ УНІКАЛЬНОСТІ ТА ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ	31
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК	35
ДОДАТКИ	37

ВСТУП

Кваліфікаційна робота, є одним із видів індивідуальних робіт здобувача, оригінальним, завершеним науковим дослідженням у галузі знань «Сфера обслуговування» та містить сукупність результатів, положень, що пропонуються для публічного захисту.

Кваліфікаційна робота виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень та має засвідчити:

- рівень професійної підготовки випускника;
- вміння застосовувати здобуті у закладі вищої освіти знання для розв'язання складних науково-практичних завдань;
- свідоме засвоєння знань та їх систематизацію;
- здатність критично й креативно мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Методичні вказівки призначені для надання допомоги здобувачам у виконанні кваліфікаційної роботи. Вони містять основні вимоги до змісту та оформлення кваліфікаційної роботи, організації її написання, порядку захисту та оцінювання.

Методичні вказівки для підготовки та захисту кваліфікаційних робіт підготовлені з врахуванням положень Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів Державного біотехнологічного університету.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна робота виконується на основі поглибленого вивчення чинного законодавства України з питань діяльності організацій, спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з проблеми, яка вивчається, а також результатів досліджень реального об'єкта, що здобувач виконав особисто.

Мета кваліфікаційної роботи – вирішення та розробка конкретного професійного завдання, що ґрунтується на опануванні теоретичного матеріалу за весь період навчання (зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація» освітньо-професійною програмою «Туризм» ступеня вищої освіти бакалавр галузі знань 24 «Сфера обслуговування») і методів самостійного дослідження, послідовного викладання, практичного застосування теоретичних знань щодо вдосконалення управління окремими напрямками діяльності реального досліджуваного об'єкта.

Кваліфікаційна робота як метод оцінювання рівня якості підготовки має продемонструвати, що здобувач володіє системою спеціальних знань, які здобуті у процесі навчання та практичної підготовки на рівні новітніх досягнень науки у предметній області діяльності, що є запорукою його професійної діяльності. Для досягнення поставлених цілей здобувачі повинні вирішувати такі завдання:

- з урахуванням рекомендованої кафедрою тематики кваліфікаційних робіт, сфери наукових і практичних інтересів здобувача, актуальних проблем туризму обрати тему кваліфікаційної роботи, визначити об'єкт і предмет дослідження;

- оцінити ситуацію, яка склалася на певному підприємстві або в організації, виявити проблеми, деталізувати ієрархію взаємопідпорядкованих проблем, самостійно поставити цілі і завдання своєї роботи, визначити їх місце в ряду взаємопов'язаних проблем;

- проявити комунікаційні та організаційні здібності щодо отримання необхідної інформації, показати вміння працювати в науковому чи виробничому колективі;

- застосувати на практиці отримані теоретичні знання дисциплін навчального плану, обґрунтувати вибір методичних інструментів вирішення поставлених завдань;

- сформулювати критерії оцінки досягнення цілей і завдань роботи, а також визначити основні обмеження з їх реалізації, залучити необхідну навчальну, науково-економічну, нормативно-методичну, статистичну інформацію, документацію первинної звітності, а також отримати необхідну інформацію на базі вибіркового дослідження і спостережень;

- застосувати сучасні методи наукових досліджень, висувати альтернативні варіанти вирішення проблемної ситуації з урахуванням

факторів невизначеності і ризику і прогнозувати їх можливі наслідки;

- визначити умови доцільного використання того чи іншого варіанту вирішення проблеми;

- використовувати комп'ютерну та організаційну техніку, пакети прикладних або оригінальних програм, засоби презентації виконаної роботи;

- оформити і захистити кваліфікаційну роботу на відкритому засіданні кваліфікаційної (атестаційної) комісії.

Кваліфікаційна робота має бути написана державною мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано.

Основні етапи підготування та виконання кваліфікаційної роботи бакалавра:

- вибір та затвердження теми;

- складання та затвердження завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра;

- проведення досліджень;

- опрацювання та викладення результатів досліджень;

- оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра;

- перевірка рівня унікальності кваліфікаційної роботи та виявлення академічного плагіату.

- попередній захист кваліфікаційної роботи бакалавра на випусковій кафедрі та допуск її до захисту на засіданні кваліфікаційній комісії;

- зовнішнє рецензування кваліфікаційної роботи бакалавра;

- захист кваліфікаційної роботи бакалавра на засіданні кваліфікаційній комісії.

До виконання кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі, які успішно склали заліково-екзаменаційні сесії, пройшли передатестаційну практику і захистили звіт з неї.

2. ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Структура кваліфікаційної роботи і загальні вимоги до її структурних частин

При підготовці кваліфікаційної роботи необхідно дотримуватися певних вимог. Вона повинна мати характер наукового дослідження, сприяти вирішенню конкретних прикладних проблем в галузі туризму. Наукове дослідження має здійснюватися за такою логічною схемою: характеристика актуальності обраної теми, визначення мети і конкретних завдань дослідження, вибір об'єкта і предмета дослідження, обґрунтування теоретичної та методичної бази, виконання аналітико-дослідницької частини роботи, висунення пропозицій, їх апробація та оцінка отриманих результатів.

При підготовці кваліфікаційної роботи здобувач повинен обов'язково робити посилання на джерела інформації, звідки запозичені наукові положення або цифровий матеріал.

Кваліфікаційна робота повинна розкрити вміння здобувача викладати матеріал стисло, логічно й аргументовано. Оформлення кваліфікаційної роботи має відповідати вимогам, які пред'являються до робіт, такого виду.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 60–70 сторінок машинописного тексту, надрукованого через півтора інтервали із дотриманням вимог щодо розміру шрифту і полів, наведених у розділі 2.2. До обсягу кваліфікаційної роботи не включають список використаних джерел і додатки. Допускається відхилення в межах 10%.

Кваліфікаційна робота повинна мати наступні структурні частини:

- титульна сторінка встановленого зразка (додаток А);
- завдання на кваліфікаційну роботу (приклад оформлення завдання див. в додатку Б);
- анотація (двома мовами);
- перелік умовних позначень (у разі потреби);
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки та пропозиції;
- список використаних джерел;
- додатки (у разі потреби).

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок, оформляється здобувачем за стандартним зразком (додаток А).

Завдання на кваліфікаційну роботу містить розгорнутий зміст (план) роботи, календарний графік виконання роботи. Завдання затверджується

керівником кваліфікаційної роботи та завідувачем випускової кафедри.

В *анотації*, обсяг якої становить до 800 знаків, зазначаються прізвище та ініціали студента, назва кваліфікаційної роботи, основний зміст і результати дослідження. *Ключові слова* (специфічні слова – терміни з теми, які найчастіше трапляються в кваліфікаційній роботі) наводяться у називному відмінку. Кількість ключових слів – 5–7. Анотація подається українською та англійською мовами і розміщується на окремому аркуші разом з ключовими словами. Тексти анотацій повинні бути ідентичними.

Зміст кваліфікаційної роботи визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після переліку умовних скорочень (за необхідності), починаючи з нової сторінки. Зміст включає в себе: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів; висновки та пропозиції; список використаних джерел; додатки. Зміст кваліфікаційної роботи повинен бути логічним, послідовним та зрозумілим. Необхідно, щоб усі питання плану були єдиною структурно-логічною системою, в якій кожний наступний пункт розкриває і доповнює попередній.

Зміст має відповідати плану роботи. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової кваліфікаційної роботи проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

У *вступі* кваліфікаційної роботи зазначаються: проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання; формулюються об'єкт і предмет дослідження, висвітлюють практичну значущість, методи наукових досліджень, апробація результатів на наукових конференціях. Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 2–3 сторінки.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та напрямів розв'язання проблеми, обґрунтування необхідності досліджень для підприємств, організацій та установ. Обґрунтування актуальності не повинно бути багатослівним. Точне визначення проблеми, її чітке формулювання мають принципове значення, вони задають напрямок наукового пошуку.

Потім слід оцінити ступінь вивченості досліджуваної проблеми, вказати, які аспекти даної проблеми теоретично і практично вирішені, а які є дискусійними, по-різному висвітлені в науковій літературі. Характеризуючи стан досліджуваної проблеми, слід назвати авторів, які внесли значний вклад у розробку даної проблеми, основні закони та нормативні акти України та міжнародного права, на яких базується робота.

Мета та завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження. Не слід формулювати мету як: «дослідження», «вивчення», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Завдання, які ставляться в кваліфікаційній роботі, повинні відповідати цілям дослідження. Формулювання завдань можна уявити, використовуючи перерахування типу: вивчити ..., описати ..., визначити ..., виявити ..., вивести формулу ... тощо. Як правило, на основі завдань дослідження будується структура кваліфікаційної роботи бакалавра, тобто завдання дослідження зазвичай відповідають змісту розділів і підрозділів роботи.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обрані для вивчення. Не слід називати об'єктом дослідження кожне підприємство, організацію або їх структурні підрозділи.

Предмет дослідження визначає тему дослідження і міститься в межах об'єкта. Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості, тощо.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи досліджень – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності. Перелік використаних методів дослідження необхідно подати у зв'язку зі змістом роботи, коротко й змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності й прийнятності вибору саме цих методів.

Наводяться відомості про опубліковані здобувачем окремі результати роботи (статті, тези доповідей, виступи на науково-практичних конференціях).

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів: **теоретичний і аналітико-рекомендаційний**, а також підрозділів, які мають бути взаємопов'язані. Матеріал має бути викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру. У кінці кожного розділу кваліфікаційної роботи формулюються висновки зі стислими викладенням наведених у ньому результатів наукових і прикладних досліджень.

У **теоретичному** розділі (три-чотири підрозділи) основної частини розглядаються теоретичні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета дослідження, аналізуються різні погляди, наводиться їх наукова класифікація, дається порівняльний аналіз меж доцільного використання тих чи інших методів, обґрунтовується остаточний вибір методів вирішення сформульованої проблеми, досліджуються основні чинники впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо. При підготовці цього розділу необхідно установити, що зроблено з обраної тематики науковцями. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження повинні містити елементи полемічності, розкривати

власну позицію щодо предмету дослідження, що створює передумови для прикладних досліджень у наступному розділі.

Констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій проводиться на основі вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури (зокрема даних, опублікованих у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних джерелах, виданнях), передового досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень здобувачем реального об'єкта з метою вирішення прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності.

Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 40 % загального обсягу кваліфікаційної роботи.

У **аналітико-рекомендаційному** розділі (три-чотири підрозділи) здобувач, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на прикладі конкретних підприємств, установ, організацій туристичної індустрії, туристичної індустрії в цілому. Дослідження проблеми слід здійснювати на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє провести кваліфікований аналіз.

При виконанні аналітико-рекомендаційного розділу здобувач використовує фактичні матеріали, зібрані під час проходження передатестаційної практики. Ці матеріали повинні бути достатньо повними і достовірними для проведення ретроспективного і поточного аналізу стану досліджуваної проблеми, розкриття резервів і визначення шляхів їх використання, а також усунення розкритих недоліків у роботі. Слід уникати непотрібних відомостей, відбираючи тільки ті, які будуть використані для обґрунтування висновків і рекомендацій кваліфікаційної роботи бакалавра.

Аналітико-рекомендаційний розділ кваліфікаційної роботи містить аналіз статистичних даних, які відображають головні тенденції функціонування суб'єктів туристичної діяльності в рамках предметної області дослідження на рівні світового ринку, національної й регіональних економік, проблеми та перспективи подальшого розвитку туристичної галузі, виокремлення чинників, які здатні формувати зовнішнє середовище досліджуваного підприємства.

Якщо робота виконується на прикладі конкретного підприємства туристичної індустрії, то далі проводиться дослідження його діяльності. За основу аналізу можна використовувати галузеві рекомендації МОНУ зі складання звітів (за видами практичної підготовки), традиційні схеми оцінки фінансово-економічного стану підприємства (входять до змістових модулів дисциплін циклів загальної і професійної підготовки), інші методи діагностики, розроблені з урахуванням специфіки діяльності туристичних підприємств. Обов'язковим є висновок про ефективність роботи підприємства в цілому та його окремих підрозділів, характеристика

організаційно-управлінської, фінансової, маркетингової та виробничої складової його функціонування, виділення тих сфер діяльності, які потребують удосконалення.

Аналітико-рекомендаційний розділ повинен включати загальну характеристику діяльності підприємства туристичної індустрії, на базі якого виконують роботу, якісний та кількісний аналіз вирішення досліджуваної задачі в умовах діяльності підприємств, організацій та установ. Якщо тема кваліфікаційної роботи вимагає дослідження на макрорівні, наприклад регіональних або світового ринків, доцільно розробити відповідну модель аналізу із урахуванням потреб підприємства туристичної індустрії – бази практики.

При складанні характеристики об'єкта дослідження необхідно надати наступну інформацію: повне найменування, призначення, організаційну структуру, основні види діяльності та продукції (послуг та товарів) та ін. Далі на базі статистичної звітності дають економічну та функціональну характеристику діяльності об'єкта дослідження.

Характеристика об'єкта супроводжується зведеною таблицею динаміки основних економічних показників діяльності за останні 2–3 роки в порівнянні з середніми значеннями по галузі та аналогічними показниками кращих фірм. Інформаційною основою дослідження виступає баланс (форма 1), Звіт про фінансові результати (форма 2) та спеціальні бланки звітності підприємств туристичної галузі (наприклад, для операторів та агентів – форми 1-Туризм, 1-КЗР та ін.). Під час характеристики об'єкта аналізу необхідно звернути першочергову увагу на ті сторони роботи, виявити ті її особливості, які мають пряме відношення до теми кваліфікаційної роботи.

Здобувач повинен продемонструвати вміння самостійно виконувати дослідження, застосовувати сучасні економіко-математичні методи, давати науково-аналітичну характеристику явищ, використовувати нові знання для вирішення прикладних проблем туристичного обслуговування. Матеріали цього розділу рекомендується ілюструвати таблицями, графіками, діаграмами, схемами.

У межах другого розділу завданням параграфів, що відповідають за рекомендаційну частину, є розробка конкретних рекомендацій, пропозицій, моделей розвитку і діяльності підприємства/ галузі / регіону / дестинації на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені в першому розділі, а також висновків проведеного аналітичного дослідження.

Обсяг другого розділу – 50–55% загального обсягу кваліфікаційної роботи.

Висновки та пропозиції, що наводяться в окремому розділі кваліфікаційної роботи, є стислим викладенням підсумків проведеного дослідження. Саме тут коротко наводяться найбільш важливі теоретичні

положення, оцінка результатів дослідження з погляду відповідності меті кваліфікаційної роботи та поставленим у вступі завданням, окреслено пропозиції щодо удосконалення досліджуваного напряму діяльності підприємства туристичної індустрії, які було детально обґрунтовано у роботі. Обсяг висновків та пропозицій не повинен перевищувати 2–3 сторінки.

До списку використаних джерел включають джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету.

Усі джерела вказуються мовою видання.

Список джерел інформації формують в порядку появи на них посилань в тексті або, як виняток, в алфавітному порядку за такими групами:

- 1) закони України, постанови уряду та інші нормативно-правові акти;
- 2) використана наукова література.

Кількість використаних джерел нормативно не врегульовано і залежить від ступеня досліджуваності і складності проблеми. Виходячи з досвіду підготовки кваліфікаційних робіт, рекомендовану кількість позицій використаної літератури з основної частини роботи має бути не менше 60 джерел.

Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».

Приклади бібліографічного опису джерел інформації за їх видами наведені в додатку В.

У додатках наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції/положення/правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо. Доцільність додатків визначається автором за погодженням із науковим керівником.

До захисту кваліфікаційна робота супроводжується:

- замовленням з підприємства, організації, установи (за наявності);
- відгуком наукового керівника;
- листом-відгуком із підприємства, організації, установи (за наявності);
- внутрішньою рецензією.

2.2. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи

Загальні вимоги до оформлення

Оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008:2015 «Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення». Приклад оформлення тексту кваліфікаційної роботи наведений в додатку Г.

Мова кваліфікаційної роботи – державна, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність – логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів з літературних джерел є неприпустимим.

Текст кваліфікаційної роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29–30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора – Times New Roman, розмір 14 мм. Допускається розміщувати таблиці й інші ілюстративні матеріали на аркушах формату А3 (не більше ніж 40 рядків на сторінці). Поля: зліва – не менше 25 мм, справа – не менше 10 мм, зверху і знизу – не менше 20 мм.

У великих таблицях і рисунках допускається використання шрифту 12 pt. У цьому випадку заголовки таблиці або назва рисунку повинні бути виконані цим же шрифтом. У роботі не дозволяється використання напівжирного, підкресленого шрифту або курсиву.

Прізвища, назви установ, організацій, фірм та інші власні назви в тексті кваліфікаційної роботи наводять мовою оригіналу. Допускається транслітерувати власні назви і наводити назви організацій в перекладі на мову кваліфікаційної роботи, додаючи (при першій згадці) оригінальну назву.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки.

Структурні елементи: «АНОТАЦІЯ», «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують, а їх назви правлять за заголовки структурних елементів.

Основна частина кваліфікаційної роботи бакалавра складається з розділів і підрозділів.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки.

Заголовки структурних елементів кваліфікаційної роботи і заголовки розділів друкують великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки без крапки в кінці, не підкреслюючи. Перенесення слів у заголовках розділів не допускаються. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють крапкою.

Заголовки підрозділів слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці.

Абзацний відступ повинен бути однаковим протягом всього тексту і дорівнювати п'яти знакам.

Відстань між заголовками розділу і наступним текстом або заголовком підрозділу має становити один-два інтервали основного тексту. Відстань між підрозділом і наступним текстом має становити один інтервал. Відстань після закінчення тексту одного підрозділу і назвою наступного підрозділу – два інтервали.

Не допускається розміщувати заголовок підрозділу в кінці сторінки, якщо після них слідує тільки один або жодний рядок тексту.

Нумерація

Нумерація сторінок роботи

Сторінки роботи слід нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту роботи. Номер сторінки проставляється у правому верхньому кутку сторінки без крапки в кінці.

Титульний лист включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться. Нумери наступних сторінок проставляють у правому верхньому куті, крапок після них не ставлять. Ілюстрації і таблиці, розташовані на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок роботи.

Нумерація розділів, підрозділів

Розділи і підрозділи кваліфікаційної роботи слід нумерувати арабськими цифрами. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки, а потім з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами. Наприклад: РОЗДІЛ 1.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, розділених крапкою. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «1.1.» (перший підрозділ першого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапку не ставлять.

Скорочення

Слова в тексті і в таблицях скорочувати не допускається. Виняток становлять скорочення слів і словосполучень, встановлені в державних стандартах або загальноприйняті в українській мові.

Дозволяється застосовувати скорочення слів і словосполучень, характерні для професійної галузі знань. Записуються такі скорочення одним із двох способів:

1) якщо кожне з них повторюється далі не менш трьох разів, – безпосередньо в тексті (у дужках після повного найменування при першому згадуванні);

2) або в переліку умовних позначень.

Ілюстрації

Ілюструють кваліфікаційні роботи на основі певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає уникнути випадкових ілюстрацій, пов'язаних із другорядними деталями тексту, а також запобігти невиправданим пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Ілюстрації, як правило, слід розміщувати безпосередньо після першого згадування їх у тексті або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті роботи.

Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більші за формат А4, рекомендується розміщувати в додатках.

Усі ілюстрації повинні мати назву. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією, відокремлених крапкою. За необхідності ілюстрації доповнюють поясненнями (під рисунковими підписами).

Підпис під ілюстрацією зазвичай має чотири основних елементи:

- найменування графічного сюжету (позначають скороченим словом «Рис. »);
- порядковий номер ілюстрації, який вказують без знаку номера арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;
- експлікацію, яку будують так: деталі сюжету позначають цифрами, що виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом. Експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою. Наприклад, «Рис. 2.1.» – перший рисунок другого розділу. Номер рисунка відокремлюють від його назви крапкою.

Основними видами ілюстративного матеріалу в кваліфікаційній роботі є: креслення, технічний рисунок, схема, діаграма, графік.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, у яких лише повторюється те, що міститься в підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві необхідно вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 2.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 2.1» або «... як це показано на рис. 2.1».

Приклад:

Рис. 2.1. Організаційна структура управління туристичної фірми

Відстань між ілюстраціями і подальшим чи попереднім текстом має бути не менше ніж один інтервал.

Таблиці

Для зручності викладу тексту цифровий матеріал потрібно оформляти в таблицях. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті роботи.

Усі таблиці повинні мати назву. Назва повинна бути стислою і відбивати зміст таблиці. Слово «таблиця» пишуть без абзацного відступу, номер таблиці відокремлюють від його назви тире. Назву таблиці друкують малими літерами (крім першої великої), без крапки в кінці і поміщають над таблицею на одному рядку з її номером.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, то таблицю поділяють на частини, здійснюючи перенесення частини таблиці на наступну сторінку. При розподілі таблиці заголовки колонок на наступній сторінці замінюють відповідно арабськими цифрами, які приведені в додатковому рядку на попередній сторінці.

Слово «Таблиця ...» вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами зліва без абзацного відступу пишуть: «Продовження таблиці ...» із зазначенням номера таблиці.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з маленької, якщо вони складають одне речення з заголовком.

Підзаголовки, які мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиці крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки таблиці вказують в одиниці.

Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, які наводяться в додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад, «Таблиця 1.3» – третя таблиця першого розділу.

Приклад.

Таблиця 1.3 – Готельні мережі світу

Оператор	Країна	Кількість номерів	Кількість готелів
InterContinental Hotels Group	Великобританія	537533	3606
Wyndham Worldwide	США	532284	6344
Hilton Hotels Corp.	США	485356	2817

Якщо таблиця переходить на іншу сторінку, її перенесення оформляють таким чином:

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4
Accor	Франція	475433	4065
Global Hyatt Corp	США	134296	731

Відстань між таблицями і подальшим чи попереднім текстом повинна дорівнювати одному рядку.

Перерахування

Перерахування в тексті позначають арабськими літерами з дужкою. Допускається подальша деталізація перерахувань. Для цієї мети використовують малі літери українського алфавіту з дужкою. Перед кожною позицією переліку слід ставити цифру з дужкою, або не нумеруючи, – тире (перший рівень деталізації).

Для подальшої деталізації переліку слід використовувати малі літери українського алфавіту з дужкою (другий рівень деталізації).

Приклад. За територіальними ознаками можна виділити різні види туризму, найважливішими з яких є:

- приміський;
- внутрішньо-регіональний;
- внутрішньодержавний;
- міжнародний туризм.

Переліки першого рівня деталізації друкують малими літерами з

абзацного відступу, другого рівня – з відступом відносно місце розташування переліків першого рівня.

Формули

Формули розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, по центру рядка. В одному рядку можна розташовувати тільки одну формулу.

Кожна формула відокремлюється від тексту одним рядком.

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номер формули зазначають на рівні формули у круглих дужках у крайньому правовому положенні, наприклад: (1.3) – третя формула першого розділу. Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в тексті. Інші нумерувати не рекомендується.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Приклад. Обсяг грошових коштів населення даної адміністративно-територіальної одиниці, витрачених на придбання туристичних послуг, визначається за формулою:

$$V = D_p \pm C_n; \quad (1.4)$$

де D_p – грошові кошти, витрачені населенням даного регіону на придбання туристичних товарів і послуг або купівельні фонди населення у частині товарів і послуг туристичного призначення;

C_n – попит населення іншого регіону на купівлю туристичних товарів і послуг.

Номер, який не вміщається у рядку з формулою, необхідно перенести на наступний рядок. Якщо формула вміщена на декількох рядках, номер ставлять на рівні останнього рядка. Якщо формулу взято в рамку, то її номер записують зовні рамки з правого боку навпроти основного рядка формули. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули.

Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою (парантезом), ставлять справа від вістря парантеза.

Якщо рівняння не вміщується на одному рядку, його потрібно перенести після знаку рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (–), множення (x).

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до складу речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці

формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених такими правилами пунктуації: а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) цього потребує побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, які розміщені одна під одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою.

Розділові знаки між формулами при парантезі ставлять усередині парантеза. Після таких громіздких математичних виразів, як визначники і матриці, можна розділових знаків не ставити.

Приклади та примітки

Приклади розташовують відразу після тексту, що вимагає пояснень. Примітки розташовують безпосередньо після тексту, ілюстрації або таблиці, до яких вони належать. Примітки до таблиці поміщають під лінією, що позначає закінчення таблиці.

Примітку друкують через один інтервал. Слово «Примітка» («Приклад») пишуть з абзацу, з великої літери, не підкреслюючи. Після цих слів ставлять крапку і на тому ж рядку з великої літери призводять текст примітки (прикладу).

Примітки нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Одну примітку (приклад) не нумерують, наприклад:

«Примітка. Дані за доходом від надання туристичних послуг наведено в діючих цінах».

Загальні правила цитування і посилання на використані джерела

Під час написання кваліфікаційної роботи студент повинен посилатися на джерела, матеріали або окремі результати з них. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити достовірність відомостей про цитування документа, забезпечують необхідну інформацію про нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, якщо наявний у них матеріал не включений до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання в роботі – його номеру у бібліографічному списку.

Посилання на джерело в тексті кваліфікаційної роботи дають у квадратних дужках.

Коли в тексті кваліфікаційної роботи необхідно зробити посилання на

складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у квадратних дужках, при цьому зазначаючи відповідні сторінки, наприклад: [2, с. 45].

У посиланнях на розділи, підрозділи, пункти, ілюстрації, таблиці, формули, додатки зазначають їх номери. При використанні посилань слід писати: «у розділі 1 ...», «на рис. 2.1 ...», «за формулою (2.4) ... », «у табл. 3.4 ...», «у додатку Б». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації скорочено пишуть слово «дивись», наприклад «див. табл. 1.3».

Для підтвердження власних аргументів слід наводити *цитати*. Науковий етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного уривка може спотворити його зміст.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати беруть у лапки і наводять у тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, що запропонували інші автори, не виділяють лапками;

б) цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Їх ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, усередині, наприкінці);

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) якщо використовують непряме цитування (переказ думок інших авторів своїми словами), слід бути точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання.

Приклад. Цитата в тексті «... П. Келлер визначив детермінанти продуктивності праці в туристичному бізнесі у контексті їх впливу на механізм створення інновацій [8, с. 20]».

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків та пропозицій.

Бібліографічний опис розміщують безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю, без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв та ін. Завдяки цьому можна уникнути повторних перевірок, вставок пропущених відомостей.

Джерела можна розміщувати одним з таких способів: у порядку появи

посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований під час написання кваліфікаційної роботи), в алфавітному порядку – за прізвищем автора або назвою, у хронологічному порядку.

Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» (див. додаток В).

Оформлення додатків

Додатки слід оформляти як продовження кваліфікаційної роботи у вигляді окремої частини, розташовуючи їх у порядку появи посилань на них у тексті. Додатки повинні мати загальну з усією роботою наскрізну нумерацію сторінок. Кожний додаток друкується з нової сторінки.

Додатки як структурний елемент кваліфікаційної роботи починаються з окремого листа, на якому вгорі з правого боку рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток » (але без знаку №) і велика літера, що позначає додаток. Наприклад: «Додаток А».

Додатки позначаються великими літерами української абетки, за винятком Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Якщо додаток один, його теж позначають як «Додаток А».

Додаток повинен мати заголовок, надрукований пі словом «Додаток» малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки.

Якщо додатками є копії документів, проспекти тощо, то перед копією варто помістити чистий аркуш, на якому посередині пишуть «Додаток» і його найменування. Сторінки копій нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію.

Текст кожного додатка, може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – перший підрозділ третього розділу додатка В. Якщо зміст додатка не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатка ...».

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння в тексті програми слід нумерувати в рамках кожного додатка. Наприклад: «Рис. Д.3.» – третій рисунок додатка Д; «Таблиця А.2» – друга таблиця додатка А; формула (В.1) – перша формула додатка В. Зразок оформлення див. у додатку Д.

2.3. Захист кваліфікаційної роботи

Завідувач кафедру для допуску кваліфікаційної роботи до захисту вивчає зміст поданих документів і оформляє висновок про допуск, підставою для якого є такі документи:

1. Відгук наукового керівника.

2. Текст кваліфікаційної роботи.

3. Результати внутрішньої перевірки на плагіат.

Роботу реєструють на кафедрі і передають декану факультету для прийняття остаточного рішення про її допуск до рецензування.

Графічний матеріал

Обов'язковою частиною кваліфікаційної роботи є графічний матеріал (плакати, фолії, графіки, схеми тощо).

Графічний матеріал характеризує об'єкт кваліфікаційної роботи, динаміку його основних техніко-економічних показників, проблемну ситуацію, яка склалася на об'єкті дослідження, методи вирішення задач, алгоритми і результати виконаних розрахунків, висновки і рекомендації. Усі графічні матеріали повинні бути відображені в тексті кваліфікаційної роботи.

Для презентації роботи графічний матеріал може бути оформлений на стандартних аркушах ватману, фоліях для графопроектора, у вигляді презентації Power Point. В останніх випадках бажано зробити декілька копій роздаткового матеріалу на аркушах формату А4 за числом членів кваліфікаційної (атестаційної) комісії (але не менше чотирьох).

Кількість слайдів для презентації кваліфікаційної роботи бакалавра визначається відповідно до положень, що виносяться на захист, але не менше 7.

У числі обов'язкових мають бути підготовлені такі матеріали:

1) характеристика актуальності, мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження кваліфікаційної роботи бакалавра;

2) характеристика загальної схеми, логіки дослідження;

3) динаміка основних показників господарської діяльності об'єкта дослідження;

4) опис типових методик дослідження;

5) основні результати дослідження необхідно представити у вигляді графіків, таблиць, діаграм, які дозволять наочно викласти матеріал доповіді. Цінується наявність у кваліфікаційній роботі не тільки якісного опису процесів, а й оцінки кількісних показників: наявність формул, глосарію спеціальних термінів із проблеми;

6) оцінка економічної ефективності / результативності пропозицій бакалавра.

За погодженням із керівником можуть бути підготовлені інші слайди.

Обов'язковими елементами слайдів є:

– на першому титульному слайді надається інформація про назву закладу вищої освіти, ПІБ бакалавра, назву кваліфікаційної роботи, інформацію про наукового керівника (ПІБ, вчене звання, науковий ступінь), рік захисту;

– на другому слайді зазначається мета, завдання, об'єкт і предмет

дослідження.

Зразок оформлення слайдів наведено в додатку Е.

Як додатковий матеріал дозволяється використовувати економічну документацію, методичні розробки, рекламні матеріали та зразки продукції фірм.

Відгук наукового керівника

При позитивному рішенні керівник підписує кваліфікаційну роботу і оформляє відгук, макет якого наведено в додатку Ж

У відгуку керівник повинен дати відповіді на такі питання:

– актуальність роботи (для вирішення яких науково-практичних питань вона призначена);

– оцінка змісту (оригінальність, глибина розробки, коректність, обґрунтованість оцінок і висновків, самостійність під час вирішення поставлених завдань);

– позитивні сторони (етап і ступінь вирішення проблеми; відповідність використаного теоретичного і методичного апарату тощо);

– відповідність роботи вимогам до кваліфікаційних робіт за ОР «Бакалавр»;

– відповідність роботи виданому завданню і вимогам до її виконання;

– рекомендація про можливість допуску кваліфікаційної роботи до захисту на засіданні кваліфікаційної (атестаційної) комісії;

– додаткова інформація для членів кваліфікаційної (атестаційної) комісії (участь в олімпіадах, семінарах, конференціях, громадська робота, наявність публікацій, бачення щодо продовження навчання за ОР «Магістр» та ін.);

– висновок про можливість присвоєння кваліфікації «Бакалавр з туризму».

У відгуку керівник може дати попередню пропозицію про надання роботи на конкурс.

За умови своєчасного надання кваліфікаційної роботи керівник передає студенту відгук не пізніше ніж за тиждень до захисту. Студент повинен ознайомитися з відгуком і підготувати відповіді на зауваження керівника.

У разі необхідності за рішенням кафедри організовується попередній захист кваліфікаційних робіт, метою якого є набуття навичок ефективної презентації роботи, раціональний розподіл виділеного на доповідь часу, правильне розміщення акцентів на ключових результатах виконаної роботи.

Якщо представлена кваліфікаційна робота відповідає встановленим вимогам, завідувач кафедрою підписує роботу і допускає студента до її захисту. Якщо завідувач кафедрою вважає неможливим допустити студента до захисту, це питання розглядається на засіданні кафедри у присутності студента і керівника роботи. У результаті може бути прийняте одне з таких

рішень:

- допустити кваліфікаційну роботу до захисту;
- перенести термін захисту роботи;
- видати академічну довідку про складені екзамени і заліки за період навчання в університеті без присвоєння кваліфікації бакалавра з туризму.

Виписка з протоколу рішення кафедри про перенесення терміну захисту кваліфікаційної роботи або про видачу довідки подається на затвердження ректору університету.

Бакалаврська робота, яка допущена до захисту, направляється на зовнішню рецензію. В якості рецензентів можуть залучатися професори і доценти інших закладів вищої освіти, які мають науковий ступінь, та керівники і провідні фахівці підприємств, організацій і установ.

Зовнішнє рецензування кваліфікаційної роботи бакалавра

Для отримання незалежної об'єктивної оцінки праці здобувача здійснюється зовнішнє рецензування кваліфікаційної роботи.

Зовнішніми рецензентами можуть бути провідні спеціалісти, які працюють на підприємствах, у наукових установах, викладачі інших закладів вищої освіти, які мають наукові ступені та вчені звання. Рецензію подають у письмовому вигляді, вона має містити такі складові частини (додаток И):

- висновки про актуальність обраної теми, практичну значущість виконаної роботи;
- характеристику щодо повноти розкриття теми роботи, відповідності змісту роботи до завдання;
- висновки про використання в роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів до вдосконалення діяльності підприємства згідно з напрямком теми роботи, елементів наукової новизни;
- оцінку конкретних пропозицій, рекомендацій щодо вдосконалення управління певними аспектами діяльності, підвищення його ефективності;
- оцінку загальних вражень від кваліфікаційної роботи (оформлення, стиль і грамотність викладення тощо);
- позитивні сторони та зауваження до кваліфікаційної роботи;
- інші питання на розсуд рецензента;
- висновок рецензента про: відповідність кваліфікаційної роботи вимогам, які ставляться до подібних видів робіт, можливість допущення її до захисту.

Рецензент має підписатися із зазначенням свого прізвища, ім'я та по батькові, місця роботи і посади, яку займає, і завірити підпис. За умови своєчасного подання кваліфікаційної роботи рецензія повинна бути передана студенту не пізніше, ніж за три дні до захисту. Рецензію вкладають у конверт з іншими супровідними документами.

Захист кваліфікаційних робіт бакалавра

Присвоєння кваліфікації бакалавр за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація» здійснює Кваліфікаційна (атестаційна) комісія ДБТУ, графік роботи якої затверджує ректор університету.

Захист випускних робіт проводиться на засіданнях кваліфікаційної (атестаційної) комісії. На засідання подаються такі документи:

- витяг з наказу ректора про затвердження персонального складу цієї комісії;

- список студентів групи, які допущені до захисту кваліфікаційних робіт за підписом декана факультету;

- подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, що містить відомості про успішність студента, висновок керівника кваліфікаційної роботи бакалавра, висновок кафедри про кваліфікаційну роботу (Додаток К);

- довідка від деканату про виконання студентом навчального плану та про одержані ним оцінки з навчальних дисциплін, навчальних та виробничих практик (Додаток К);

- кваліфікаційна робота студента разом із графічним матеріалом, підписана студентом, керівником, із поміткою завідувача кафедрою про допуск до захисту;

- письмовий відгук керівника кваліфікаційної роботи;

- внутрішня рецензія на кваліфікаційну роботу;

- інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаного дослідження (довідки про впровадження пропозицій студента в практичну діяльність підприємства (Додаток Л), опубліковані статті (тези) студента за темою кваліфікаційної роботи та ін.).

Для доповіді студенту надається 8–10 хвилин часу. У ході доповіді здобувач повинен: відобразити найменування теми роботи, охарактеризувати проблемну ситуацію, яка склалася на об'єкті, обґрунтувати прийнятий варіант вирішення проблеми, поле ефективного використання наведених рекомендацій.

У структурному відношенні доповідь можна розділити на три частини. Перша частина доповіді в своїх основних моментах повторює введення до кваліфікаційної роботи бакалавра. Тут обґрунтовується актуальність обраної теми, дається характеристика наукової проблеми, формулюються мета, завдання кваліфікаційної роботи, об'єкт і предмет дослідження. Далі треба назвати методи дослідження, на основі яких отримані основні результати роботи, дати загальну характеристику структури та логічного взаємозв'язку окремих частин роботи. Друга, найбільш ємна частина доповіді характеризує в логічній послідовності отримані наукові результати, програму і результати аналітично-рекомендаційного розділу, аргументацію прикладних результатів. Закінчується доповідь заключною частиною, яка

будується на основі тексту висновків кваліфікаційної роботи.

Доповідь повинна бути узгоджена з графічним матеріалом. У процесі доповіді необхідно зробити посилання на весь ілюстративний матеріал, пред'явлений Кваліфікаційній (атестаційній) комісії. Для успішної презентації роботи студенту рекомендується заздалегідь скласти короткі тези, а також пройти попередній захист.

Крім доповіді захист включає:

- відповіді студента на запитання членів кваліфікаційної (атестаційної) комісії та осіб, які присутні на захисті;
- заслуховування рецензії зовнішнього рецензента;
- відповіді випускника на зазначені у рецензії недоліки і зауваження;
- заслуховування відгуку керівника;
- відповіді випускника на зазначені у відгуку недоліки і зауваження.

У своїх відповідях студент повинен продемонструвати знання всіх розділів роботи, достатній рівень теоретичної та професійної підготовки.

Процедуру захисту секретар комісії записує в протокол.

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи бакалавра

Підсумкову, диференційовану за чотирибальною шкалою, оцінку кваліфікаційної роботи визначає Кваліфікаційна (атестаційна) комісія, її рішення є остаточним і оскарженню не підлягає.

Оцінювання рівня якості підготовки здобувача здійснюють члени Кваліфікаційної (атестаційної) комісії на основі принципів: об'єктивності, індивідуальності, комплексності, етичності, диференційованого підходу з урахуванням набутої системи універсальних і спеціальних професійних компетенцій за такими складниками: адміністрування, керування колективом, стратегічного управління, управління операційними процесами, управління фінансово-економічною та маркетинговою діяльністю, управління логістичними процесами в структурних підрозділах та середньому рівнях організацій.

Оцінка виконаних робіт здійснюється на підставі об'єктивних критеріїв, якими є:

A. Змістовні аспекти роботи:

- 1) відповідність напряму підготовки професійно-кваліфікаційній характеристиці та паспорту спеціальності;
- 2) відповідність теми поданої до захисту роботи її змісту;
- 3) актуальність обраної теми дослідження;
- 4) логічний взаємозв'язок і взаємна підпорядкованість розділів випускної роботи;
- 5) широта й адекватність діагностичного апарату;
- 6) участь у семінарах, конференціях;

7) рівень реальності розробок і пропозицій, ступінь вирішення поставлених проблем і завдань;

8) рівень обґрунтування запропонованих рішень;

9) відповідність оформлення роботи вимогам стандартів і якості графічного матеріалу;

10) ступінь самостійності проведення дослідження.

Б. Якість захисту роботи:

11) презентація роботи, стиль викладу, мовна грамотність, якість графічного матеріалу;

12) здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;

13) реакція на поставлені питання, комунікативні здібності бакалавра;

14) використання комп'ютерної, організаційної техніки;

15) відгук керівника і відповіді на зауваження рецензента.

Основні умови одержання оцінки

Рівень якості підготовки бакалавра визначається за комплексною системою: поєднання Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «Д», «FX», «F») з національною (за шкалою «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та системою ЗВО (за 100-баловою шкалою).

Робота, в якій зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, може бути оцінена на *«відмінно»*.

Робота, в якій зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства/організації, на базі якого досліджувалася тема, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, може бути оцінена на *«добре»*.

Кваліфікаційна робота бакалавра, в якій розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж *«задовільно»*.

До захисту не допускається робота: подана науковому керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, установлених регламентом; написана на тему, яка своєчасно не була затверджена наказом по університету; виконана несамотійно; не пройшла перевірку на плагіат або з відсотком плагіату, який не відповідає нормативному; структура не відповідає вимогам; відсутнє обґрунтування запропонованих заходів; не оправлена в тверду палітурку, недбало оформлена.

За результатами публічного захисту кваліфікаційної роботи на закритому засіданні ЕК приймає рішення про оцінку захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, рецензента, зміст доповіді, відповіді на запитання), про присвоєння випускнику кваліфікації «Бакалавр з туризму» і про видачу йому диплома встановленого зразка.

Засідання Кваліфікаційної (атестаційної) комісії оформлюють протоколом, до якого вносять оцінку за захист, записують запитання членів ЕК і присутніх на захисті, особисті думки членів ЕК, зазначають здобутий освітній рівень, а також назву документа про освіту (диплом), який видають випускникові ЗВО.

Протокол підписують голова і члени ЕК, що брали участь у засіданні.

Кваліфікаційна (атестаційна) комісія після завершення роботи складає звіт, у якому відображають: основні кількісні показники екзаменів і захистів; характеристики виконаних кваліфікаційних робіт щодо можливості впровадження конкретних пропозицій у практику діючих підприємств, щодо рівня застосування сучасних інформаційних і комп'ютерних технологій в аналітичних дослідженнях та ін.

Студенти, які отримали незадовільну оцінку, відраховуються з університету і мають право на повторний захист протягом наступних трьох років. Повторно кваліфікаційну роботу можна виконати, подавши заяву про допуск до захисту. Дозвіл на це надає ректор, а кафедра, яка випускає фахівців, приймає рішення про затвердження теми і об'єкта дослідження, призначає керівника. На вимогу кафедри тему кваліфікаційної роботи може бути змінено або напрацьовані матеріали з тієї ж теми оновлено і доповнено.

Якщо захист кваліфікаційної роботи не відбувся з поважних причин, про що здобувач має подати відповідні документи у Кваліфікаційну (атестаційну) комісію, ректор ЗВО може подовжити термін його навчання до наступного терміну роботи Кваліфікаційної (атестаційної) комісії із захисту кваліфікаційних робіт, але не більше як на один рік.

Незалежно від причин повторний захист кваліфікаційних робіт у той же рік категорично заборонено.

3. ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Тематика кваліфікаційних робіт має відображати проблематику функціональних напрямів туристичної діяльності вибудовуватися на основі виробничих функцій та типових завдань діяльності, що формують складові професійної компетентності бакалавра. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики в туризмі.

При формуванні тематики кваліфікаційних робіт за основу приймаються:

- а) актуальні напрями наукових досліджень у галузі туризму;
- б) пропозиції підприємств, установ чи організацій;
- в) наявність угод на підготовку фахівців і потреби конкретних робочих місць;
- г) тематика науково-дослідних робіт кафедри та факультету.

Також враховується можливість залучення необхідних вихідних даних.

При виборі теми здобувач орієнтується на рекомендовану кафедрою тематику. Слухачі можуть пропонувати свої теми для узгодження на кафедрі, якщо вони базуються на раніше виконаних ними курсових роботах, дослідженнях в рамках НДРС, виступах на конференціях і пов'язані з базою передатестаційної практики, де вони можуть працювати в майбутньому. Ця пропозиція повинна супроводжуватися мотивацією доцільності виконання і можливостями інформаційного забезпечення кваліфікаційної роботи. Вибираючи тему, потрібно ознайомитися з аналітичними оглядами і статтями в науковій літературі, новими статистичними даними, проконсультуватися з фахівцями-практиками в даній професійній області.

Теми кваліфікаційних робіт обговорюються і узгоджуються на засіданнях кафедри туризму та включаються до проекту наказу по університету для затвердження закріплених за студентами тем і складу керівників кваліфікаційних робіт.

Орієнтовані теми кваліфікаційних робіт представлено в додатку М, а плани в додатку Н.

4. ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ ТА ПОРЯДОК ПОДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ЇЇ УНІКАЛЬНОСТІ

При написанні кваліфікаційної роботи потрібно обов'язково проводити посилання на літературні джерела, з якої запозичено матеріали або окремі результати наукового дослідження. Використання у роботі запозиченого матеріалу без посилання на автора не припустимо. Це вважається плагіатом, порушенням академічної доброчесності.

Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (пункт в ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Академічний плагіат – оприлюднення (часткове або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства (ч. 6 ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Академічним плагіатом є:

- дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат з посиланням на джерело (в окремих випадках некоректним вважають навіть використання одного слова без посилання на джерело, якщо це слово використовують в унікальному значенні, наданому цим джерелом);

- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;

- перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;

- подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання (Рекомендаційний лист МОН України «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти» : від 23 жовтня 2018 р. № 1/9-650).

Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти підлягають обов'язковій перевірці на плагіат із метою забезпечення якості вищої освіти і наукової діяльності.

Проведення перевірки кваліфікаційних робіт студентів на наявність запозичень з інших документів здійснюється на основі Законів України «Про авторське право і суміжні права», «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», документів Державного біотехнологічного університету «Положення про академічну доброчесність

та етику академічних взаємовідносин», «Положення про організацію і порядок перевірки на наявність текстових запозичень в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти», Кодексу академічної доброчесності Державного біотехнологічного університету, рекомендаційного листа МОН «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності», Рекомендацій для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності, Методичних рекомендацій для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності.

Перевірці підлягають всі кваліфікаційні бакалаврські роботи студентів. Завданням системи є визначення ступеня подібності тексту кваліфікаційної роботи до текстів документів, що містяться в корпоративному університетському акаунті та в мережі Інтернет.

Роботи, для яких виявлено значний відсоток подібності, не можуть бути кваліфіковані як такі, що містять плагіат.

Виявлені в тексті кваліфікаційної роботи запозичення вважаються правомірними, якщо вони є: власними назвами (індивідуальними найменуваннями окремих одиничних об'єктів, зокрема найменування установ, назви праць, які досліджувалися у кваліфікаційній роботі, бібліографічні посилання на джерела та ін.); усталеними словосполученнями, що характерні для певної сфери знань; належним чином оформлені цитування; самоцитування (фрагментами тексту, що належать автору кваліфікаційної роботи, опубліковані або оприлюднені в електронній формі ним у інших публікаціях), якщо воно допускається редакційною політикою видання.

Отримані результати у звітах щодо перевірки кваліфікаційної роботи на подібність носять рекомендаційний характер і є допоміжними матеріалами для забезпечення роботи відповідальної особи, яка проводить перевірку. Остаточне рішення про прийняття чи відхилення поданого тексту кваліфікаційної роботи може прийняти лише експертна група, рішення якої обов'язково має бути аргументовано і зафіксовано в протоколі (висновку) відповідно до «Положення про організацію і порядок перевірки на наявність текстових запозичень в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти».

За умови прийняття рішення про відхилення поданого тексту кваліфікаційної роботи вона повертається здобувачу вищої освіти на доопрацювання та повторне проходження перевірки.

Якщо за результатами повторної перевірки робота оцінюється як умовно оригінальна або неоригінальна, то ця робота не допускається до захисту. Відповідний висновок кафедри надається здобувачу протягом трьох робочих днів. Декану факультету надається витяг із протоколу засідання кафедри про не допуск кваліфікаційної роботи до захисту. Студент підлягає

відраховуванню з університету як такий, що не виконав вимоги навчального процесу.

Висновки про плагіат у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти прикріплюються і зберігаються разом з ними.

Порядок здійснення заходів з перевірки на наявність текстових запозичень у кваліфікаційних роботах на здобуття ступеня «бакалавра»:

1. Здобувач, який отримує ступінь освітньо-кваліфікаційного рівня – бакалавр, не пізніше ніж за 7–10 днів до дати проведення захисту повинен надати науковому керівнику остаточний текст кваліфікаційної роботи в електронному варіанті - єдиний файл формату*.pdf (з можливістю пошуку за текстом), разом із заявою (додаток О). За підготовку електронної копії роботи, що підлягає перевірці, відповідає здобувач кваліфікаційної роботи.

2. Відповідальна особа створює профіль науковому керівнику в Системі та відкриває відповідну папку для доступу наукового керівника.

3. Керівник завантажує роботу до Системи.

4. Відповідальна особа здійснює процес перевірки роботи у Системі, яка генерує звіт подібності, та надає доступ науковому керівнику до звіту подібності протягом трьох робочих днів після завантаження роботи до Системи.

5. Роздрукована частина звіту подібності, яка засвідчує відсоток текстових запозичень (збігів/ідентичності/схожості), завірена підписом відповідальної особи за перевірку робіт на плагіат, додається до кваліфікаційної роботи.

6. Керівник кваліфікаційної роботи здійснює експертну оцінку роботи з урахуванням звіту подібності, робить висновок про оригінальність роботи і включає його у відгук. Повну копію звіту подібності здобувач вищої освіти може отримати на кафедрі за письмовим запитом.

7. Допуск до захисту проводиться з урахуванням експертної оцінки керівника результатів щодо наявності плагіату в роботі.

8. Якщо робота допускається до захисту, то здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним.

9. У випадку незгоди з висновком про оригінальність роботи автор має право подати апеляцію, яка буде розглянута у встановленому порядку Комісією з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами.

Після проведення перевірки електронні версії всіх кваліфікаційних робіт відповідно до наказу «Про затвердження тем випускових кваліфікаційних робіт», допущених до захисту, надаються відповідальним особам (експертам) для розміщення в репозитарії ДБТУ у форматі pdf, із розширеною анотацією у форматі word.

Розширена анотація до кваліфікаційної роботи містить такі розділи:

актуальність кваліфікаційної роботи, постановка проблеми, шляхи вирішення поставленої проблеми, результати і висновки дослідження. На кожний розділ розширеної анотації відводиться по одному реченню, тому її текст має бути чітким.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 року № 3792-ХІІ зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
2. Про вищу освіту: Про вищу освіту: Закон України від 18.12.2019 року № 392-ІХ зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 року № 848-VІІІ зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VІІІзі змінами. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Про затвердження Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 242 «Туризм» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1068. URL:
6. До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності: лист МОН України від 20.05.2020 року №1/9-263. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/do-pitannya-uniknennya-problem-i-romilok-u-praktikah-zabezpechennya-akademichnoyi-dobrochesnosti>
7. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти»: лист МОН України від 23.10.2018 року № 1/9-650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18?lang=uk#Text>
8. Кодекс академічної доброчесності Державного біотехнологічного університету. Харків: ДБТУ, 2022. 8 с. URL: <https://library.btu.kharkov.ua/images/docs/KODEKS%20akademichnoi%20dobrochesnosti.pdf>
9. Кодекс академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Кодекс-академічної-доброчесності.pdf>
10. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності / Упорядники матеріалів: В. Бахрушин, Є. Ніколаєв. URL : https://library.khntusg.com.ua/sites/default/files/2019-12/Methods_2019%20%20Final.pdf
11. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин. Харків: ДБТУ, 2021. 9 с. URL: <http://btu.kharkov.ua/wp-content/uploads/2022/04/norm-b-acad-pol1n.pdf>
12. Положення про організацію і порядок перевірки на наявність текстових запозичень в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти. Харків: ДБТУ, 2021. 13 с. URL: <http://btu.kharkov.ua/wp-content/uploads/2022/04/norm-b-acad-pol3.pdf>
13. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. Київ: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. 2019. 24 с.

14. ДСТУ 3008:2015 «Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення». К. : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 31с. URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf

15. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання». К. : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>

ДОДАТКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТОРГОВЕЛЬНО-ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ТА МИТНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ
Кафедра туризму

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота

на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»

на тему:

«_____»

спеціальність 242 «Туризм і рекреація»

Виконав (ла):

Здобувач (ка) першого (бакалаврського) рівня ВО

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Науковий керівник:

(підпис)

(наук. ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали)

Нормоконтроль :

(підпис)

Харків – 20__ р.

Примітки: На титульній сторінці кваліфікаційної роботи студента заочної форми навчання під назвою кафедри в дужках зазначається: (Заочна форма навчання).

Державний біотехнологічний університет
Факультет управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю

Кафедра туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри туризму

“ ___ ” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ
зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: _____

керівник роботи _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “ ___ ” _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом роботи “ ___ ” _____ 20__ року.

3. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (назви розділів)

1. _____

2. _____

4. Дата видачі завдання “ ___ ” _____ 20__ року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Відмітка про виконання
1.	<i>Теоретичний розділ</i>		
2.	<i>Аналітико-рекомендаційний розділ</i>		
4	<i>Висновки, вступ</i>		

Завдання підготував (ла)

науковий керівник _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завдання одержав(ла)

Здобувач(ка) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток В

Таблиця В.1 – Приклади оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книги: Один автор	Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196с. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.
Без автора	Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.:

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
	<p>С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.</p> <p>Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с.</p> <p>Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с.</p> <p>Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p>
Багатотомні видання	<p>Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Сеницына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с.</p> <p>Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с.</p> <p>Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p> <p>Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p>
Автореферати дисертацій	<p>Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p>
Дисертації	<p>Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p>
Архівні документи	<p>Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаніка НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Патенти	<p>Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p>

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Законодавчі та нормативні документи	<p>Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536.</p> <p>Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543.</p> <p>Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.</p>
Препринти	<p>Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти	<p>ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p>
Каталоги	<p>Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Землянщина. Харків, 1996. 64 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одисей, 2003. 128 с.</p> <p>Яценко О. М., Любовец Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).</p>
Частина видання: книги	<p>Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в</p>

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
	Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.
Частина видання: довідкового видання	Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i> . Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i> . Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i> . Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i> . Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i> . 2017. № 5. С. 71–79. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i> . 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i> . 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe ₂ : ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i> . 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> . 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsey.org.ua/5_2017/32.pdf . Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i> . Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
	URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf . (дата звернення: 15.11.2017).

Приклад оформлення тексту кваліфікаційної роботи

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сутність ділового туризму та класифікація його видів

Діловий туризм є одним із найбільш динамічніших сегментів ринку сучасних подорожей, що пояснюється зростанням у світі інтересу до таких заходів, як: конференції, симпозиуми, наради, семінари, виставки, ярмарки. Сьогодні замість терміну діловий туризм часто використовується англійський термін-аббревіатура – MICE (meetings/incentives/conferences/exhibitions, у перекладі зустрічі/ інсентив /конференції/ виставки), що відображає структуру цього виду туризму.

Багатоспрямованість та належність до різних сфер актуалізує класифікацію ділового туризму за низками напрямів (рис. 1.1) [2, с. 4].

Напрями ділового туризму				
Науковий	Комерційний	Політичний	Професійний	Суспільний
конгреси семінари симпозиуми конференції форуми	виставки ярмарки	візити з'їзди	інсентив-тури відрадження з метою підвищення класифікації	збори зустрічі

Рис. 1.1. Класифікація ділового туризму

Як видно з рис. 1.1, діловий туризм може реалізовуватись за такими напрямками, як

...

1.2. Чинники розвитку ділового туризму в умовах глобалізації

Чинники, які визначають розвиток туризму, є різноманітні та багатогранні. У XXI ст. діловий туризм розвивається під впливом чинників, властивих саме індустрії гостинності та туризму, а також таких чинників зовнішнього середовища, як політика і право, економіка і фінанси, культура, соціо-демографічні зміни, розвиток торгівлі, транспорту, інфраструктури та науково-технічного прогресу. Чинниками, які стимулюють розвиток ділового туризму у всіх країнах, є наступні:

- науково-технічний прогрес;
- стабільна економіка;
- інтенсивний розвиток засобів зв'язку та інформації.

Таким чином, ...

Висновки за розділом 1.

Досліджено поняття ділового туризму Узагальнено класифікацію видів Обґрунтовано, що чинниками впливу на розвиток ділового туризму ...

Додаток Д

Приклад оформлення додатка

Додаток Д

Таблиця Д.1 – Розрахунок значущості чинників внутрішнього середовища туристичної агенції «АВС» за методом експертних оцінок

Чинники	Бальна оцінка експертів				Значущість чинника
	1	2	3	Σ	
Менеджмент	5	4	5	14	0,3
Маркетинг	4	5	4	14	0,3
Персонал	3	2	1	6	0,13
Підприємницька активність	1	1	2	4	0,09
Фінанси	2	3	3	8	0,17
Разом	-	-	-	46	1,00

Таблиця Д.2 – Розрахунок значущості чинників зовнішнього середовища туристичної агенції «АВС» за методом експертних оцінок

Чинники	Бальна оцінка експертів				Значущість чинника
	1	2	3	Σ	
Економічні	5	5	5	15	0,24
Демографічні	4	4	3	11	0,17
Науково-технічні	3	3	4	10	0,16
Політичні	6	6	6	18	0,29
Природничі	1	1	2	4	0,06
Культурні	2	2	1	5	0,08
Разом	-	-	-	63	1,00

Зразок оформлення основних елементів слайдів візуального супроводу

**ІЛЮСТРАТИВНІ МАТЕРІАЛИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ**

на тему:

« _____ »

здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 242 «Туризм і рекреація»_____
(прізвище, ім'я по батькові студента повністю)

Науковий керівник:

(науковий ступінь, вчене звання, ПІБ)

Харків – 20__ рік

Мета, об'єкт та предмет дослідження**Мета кваліфікаційної роботи** полягає у ...Для досягнення цієї мети в кваліфікаційній роботі поставлені та вирішені наступні
завдання:

- завдання 1;
- завдання 2;
- завдання 3;
-

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є**Предметом** дослідження є ...

Примітка. На титульній сторінці ілюстративних матеріалів до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи студента заочної форми навчання під назвою кафедри в дужках зазначається: (Заочна форма навчання).

Макет відгуку наукового керівника**В І Д Г У К**

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу
здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 242 «Туризм і рекреація»
факультету управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю
Державного біотехнологічного університету

_____ (прізвище, ім'я по батькові студента повністю)

на тему: « _____ »

Загальна характеристика роботи

Позитивні сторони роботи

Рекомендація

Загальний висновок

Науковий керівник _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (посада, вчений ступінь)

_____ (підпис)

_____ (дата)

Макет внутрішньої рецензії на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу**РЕЦЕНЗІЯ**

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу
здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 242 «Туризм і рекреація»
факультету управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю
Державного біотехнологічного університету

_____ (прізвище, ім'я по батькові студента повністю)

на тему: « _____ »,

виконану на кафедрі туризму

під керівництвом _____
(вчене звання, науковий ступінь, ПІБ)

Загальна характеристика роботи

Позитивні сторони роботи

Вади кваліфікаційної роботи

Загальний висновок

Рецензент _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (посада, вчений ступінь)

_____ (підпис)

_____ (дата)

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

Направляється студент _____ до захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація» на тему: «_____».

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота і рецензії додаються.

Декан факультету управління
торгівельно-підприємницькою
та митною діяльністю _____

Довідка про успішність*

Студент _____ за період навчання з 20__ року до 20__ року повністю виконав(ла) навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за: національною шкалою: відмінно _____%, добре _____%, задовільно _____%; шкалою ECTS: A _____%; B _____%; C _____%; D _____%; E _____%.

Провідний фахівець _____

Висновок керівника кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Студент _____ в повному обсязі виконав завдання на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу відповідно до встановленого календарного плану.

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота відповідає встановленим вимогам, може бути допущена до захисту, а її автор _____ – заслуговує присвоєння кваліфікації бакалавр з туризму

Керівник
кваліфікаційної (бакалаврської)
роботи _____

“__” _____ 20__ року

**Висновок кафедри туризму
про кваліфікаційну (бакалаврську) роботу**

Кваліфікаційну (бакалаврську) роботу розглянуто.

Студент _____ допускається до захисту на засіданні кваліфікаційної комісії.

Завідувач кафедри
туризму _____

“__” _____ 20__ року

*Форму заповнює деканат факультету

Додаток Л
Ректору

Державного біотехнологічного університету

ЗАПИТ

Керівництво _____ просить закріпити за студентом першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» факультету управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю П.І.Б. студента тему кваліфікаційної (бакалаврської) роботи в такій редакції: «_____». Ця тема наукових досліджень є актуальною для підприємства і потребує теоретико-методичного опрацювання. Всі матеріали для проведення дослідження за цим напрямом будуть надані.

(посада)(підпис)

(прізвище та ініціали)

Примітки: 1. Підпис керівника підприємства скріплюють печаткою. 2. Запит повинен містити номер та дату вихідної інформації підприємства.

Додаток Л.1

Ректору Державного біотехнологічного університету

ВИРОБНИЧИЙ ВІДГУК

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу студента першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності

242 «Туризм і рекреація» факультету управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю

(П.І.Б. студента повністю)

на тему: «_____»

Дирекція _____ розглянула висновки і пропозиції, які були сформульовані П.І.Б. студента в кваліфікаційній (бакалаврській) роботі на тему: «_____».

Виконана кваліфікаційна робота за змістом відповідає сучасним потребам туристичного підприємства у вирішенні одного з основних питань подальшого розвитку – _____ . Особливої уваги також заслуговують питання впровадження _____.

Тому пропозиції, які детально опрацював автор у роботі, були розглянуті спеціалістами та дирекцією і можуть бути рекомендовані до впровадження в господарській діяльності підприємства. У цілому кваліфікаційна (бакалаврська) робота вирішує поставлені завдання, відповідає необхідним вимогам і заслуговує високої оцінки, а її автор – П.І.Б. студента – присвоєння кваліфікації «бакалавр з туризму».

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Примітки: 1. Підпис керівника підприємства скріплюють печаткою. 2. Відгук повинен містити номер та дату вихідної інформації підприємства.

**Рекомендована тематика кваліфікаційних робіт
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
галузі знань 24 Сфера обслуговування
спеціальності 242 Туризм і рекреація**

1. Ринок туристичних (готельно-ресторанних) послуг України (регіонів) і перспективи його розвитку в умовах глобалізації.
2. Аналіз і оцінка туристичного потенціалу України (регіонів).
3. Розвиток внутрішнього і в'їзного туризму в Україні.
4. Проблеми розвитку сільського (екологічного, екстремального, спортивно-оздоровчого, оздоровчо-лікувального, паломницького) туризму в Україні (регіоні).
5. Соціально-економічні проблеми розвитку вітчизняного (зарубіжного) туризму в кризових умовах.
6. Формування і розвиток ринку рекреаційних і туристичних послуг України.
7. Інтеграція України в світову індустрію туризму.
8. Транскордонне співробітництво у сфері туризму.
9. Процеси глобалізації в світовій індустрії туризму.
10. Формування і розвиток ринку праці індустрії гостинності і туризму.
11. Ринок праці туристичної сфери України (регіону).
12. Розвиток готельно-ресторанного господарства в Україні (регіоні).
13. Проблеми розвитку соціального туризму в Україні (регіоні).
14. Розвиток дитячого туризму в Україні.
15. Розвиток ділового туризму в Україні.
16. Розвиток зеленого туризму в Україні (регіоні).
17. Прогнозування розвитку індустрії туризму.
18. Методи прогнозування показників діяльності підприємства індустрії туризму.
19. Методи дослідження і прогнозування туристичних ринків.
20. Конкурентоспроможність туристичних послуг: поняття, чинники і моделі.
21. Реалізація концепції маркетингу на ринку туристичних послуг.
22. Види і стратегії конкуренції на ринку туристичних послуг.
23. Сегментація ринку, позиціонування і брендинг туристичних послуг.
24. Дослідження методів управління маркетингом на підприємствах індустрії туризму та їх вдосконалення.
25. Організація ефективного просування і продажу турпродукту (продукту діяльності підприємств індустрії гостинності).
26. Креативний маркетинг туристичного (ресторанного, готельного) підприємства(бізнесу).
27. Організація рекламної діяльності на підприємствах індустрії туризму і оцінка її ефективності.
28. Організація маркетингової служби на підприємствах індустрії туризму, її ефективність і шляхи вдосконалення.
29. Дослідження життєвого циклу продукту (послуги) підприємств індустрії туризму (на прикладі готелю, ресторану, турфірми).
30. Організація системи управління взаєминами з клієнтами турфірм (готельних, ресторанных) підприємств і оцінка її ефективності.
31. Розробка стратегії формування лояльності споживачів у сфері туристичного(готельного, ресторанного) бізнесу.

32. Імідж (планування, формування, просування) туристичного(готельного, ресторанного) підприємства.
33. Інноваційні методи стимулювання попиту в індустрії туризму.
34. Торгова марка туристичного (готельного, ресторанного) підприємства.
35. Маркетинговий аналіз діяльності підприємств індустрії туризму
36. Програмно-цільові методи планування і управління готельно-туристичними комплексами.
37. Управління господарсько-фінансовою діяльністю на підприємствах готельно-ресторанного господарства.
38. Стратегічне управління туристичним підприємством (підприємством готельного, ресторанного господарства).
39. Ризик-менеджмент як частина управління комерційною діяльністю туристичного підприємства(підприємства готельного, ресторанного господарства).
40. Організація внутрішньо фірмового управління в туристичному підприємстві (підприємстві готельного, ресторанного господарства).
41. Оптимізація управлінської структури підприємств індустрії туризму.
42. Організаційна структура туристичного підприємства (готельно-ресторанного комплексу) і її вдосконалення.
43. Управління матеріально-технічною базою на підприємствах індустрії туризму.
44. Організація і управління матеріальними ресурсами в готельному, ресторанному і туристичному бізнесі.
45. Оцінка ефективності інвестиційних проектів в туризмі.
46. Ефективність використання ресурсів (матеріальних, трудових, фінансових, інформаційних) в готельному (ресторанному) підприємстві.
47. Управління знаннями на підприємствах індустрії туризму як спосіб підвищення їх конкурентоспроможності.
48. Технології ухвалення управлінських рішень на підприємствах індустрії туризму.
49. Формування і підтримка корпоративної культури підприємств індустрії туризму.
50. Соціально-психологічні аспекти управління в індустрії туризму.
51. Оцінка продуктивності праці і шляху її підвищення на підприємствах індустрії туризму.
52. Управління продуктивністю праці в підприємствах готельно-ресторанного господарства.
53. Методи вирішення конфліктів у підприємствах індустрії туризму.
54. Управління персоналом у підприємствах індустрії туризму.
55. Управління професійною кар'єрою працівників туристичних підприємств.
56. Особливості управління персоналом на малих підприємствах індустрії туризму.
57. Аналіз кадрової структури і трудового потенціалу підприємства індустрії туризму.
58. Управління компетенціями персоналу підприємств індустрії туризму.
59. Соціальна відповідальність і партнерство в індустрії туризму.
60. Стратегічне управління персоналом підприємств індустрії туризму.
61. Управління якістю туристичних послуг.
62. Методи контролю якості послуг в індустрії туризму.
63. Розвиток малих форм підприємництва в індустрії туризму: вітчизняний і зарубіжний досвід.
64. Підприємницька стратегія підприємств індустрії туризму.
65. Економіка і організація діяльності малих підприємств індустрії туризму.
66. Бізнес-план туристичного (готельного, ресторанного) підприємства: поняття і основні етапи розробки.

67. Методи обслуговування гостей і показники якості обслуговування в готельних (ресторанних) підприємствах.
68. Організація обслуговування гостей в туристичних підприємствах (підприємствах готельного, ресторанного господарства) і її вдосконалення.
69. Системи забезпечення безпеки в туристично-готельній сфері і їх ефективність.
70. Організація впровадження передових стандартів обслуговування в підприємствах туристичного бізнесу (готельно-ресторанного господарства).
71. Маркетингове планування на підприємствах індустрії туризму, його організація і ефективність.
72. Інвестиційний план у готельному (ресторанному) господарстві: основні етапи і методи розробки.
73. Економіко-математичні методи планування діяльності туристичного (готельного, ресторанного) господарства.
74. Планування праці і соціального розвитку підприємства туристичної індустрії.
75. Планування собівартості туристичних послуг і шляхи її вдосконалення.
76. Планування ефективності діяльності туристичного (готельного, ресторанного) підприємства в умовах ринку.
77. Фінансовий план підприємства готельного (ресторанного) господарства і методика його розробки.
78. Фінансове планування в туристичному (готельному, ресторанному) підприємстві.
79. Зарубіжний досвід планування діяльності підприємств індустрії туризму і можливість його використання у вітчизняній практиці.
80. Оцінка фінансового стану підприємств індустрії туризму (на прикладі туристичного, готельного, ресторанного підприємства).
81. Оцінка ефективності діяльності підприємства індустрії туризму (на прикладі туристичного, готельного, ресторанного підприємства).
82. Оцінка виконання плану по прибутку готельного (ресторанного) підприємства.
83. Внутрішньофірмовий комерційний розрахунок на підприємствах готельно-туристського комплексу.
84. Моніторинг і оптимізація фінансово-економічних процесів у туристичних підприємствах.
85. Впровадження сучасних автоматизованих систем управління на підприємствах індустрії туризму.
86. Перспективи розвитку інформаційних технологій і систем на підприємствах індустрії туризму.
87. Сучасні централізовані системи бронювання в індустрії гостинності і туризму.
88. Електронна комерція на підприємствах індустрії туризму.
89. Інноваційні аспекти розвитку туризму в Україні.
90. Цифрові інформаційні технології в просуванні туристичних продуктів і послуг.
91. Управління інноваційною діяльністю в підприємствах туристичної індустрії.
92. Формування туристичних кластерів як передумови інноваційного розвитку економіки регіону.
93. Фінансове забезпечення розвитку туристичного бізнесу в Україні.
94. Оцінка ефективності менеджменту персоналу туристичних підприємств.
95. Формування корпоративної культури в підприємствах туристичної індустрії.
96. Проектування та позиціонування нових туристичних продуктів.
97. Удосконалення інвестиційної діяльності підприємств туристичного бізнесу.
98. Шляхи підвищення якості туристичного продукту та його конкурентоспроможності.

99. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств туристичної індустрії.
100. Розвиток (оцінка) конкурентних переваг підприємств туристичної індустрії.
101. Підвищення конкурентоспроможності підприємств готельно-ресторанного бізнесу за рахунок впровадження digital-маркетинг стратегій.
102. Оцінка конкурентоспроможності підприємств у сфері туристичного бізнесу.
103. Особливості формування операційних витрат туристичних підприємств в Україні.

ЗРАЗОК ОРІЄНТОВНИХ ПЛАНІВ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ**ТЕМА****Розвиток зеленого туризму в Україні**

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Основні поняття, види і форми зеленого туризму

1.2. Принципи організації зеленого туризму

1.3. Світовий досвід і вітчизняна практика зеленого туризму

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

2.1. Дослідження структури і показників галузі «зелений туризм»

2.2. Фактори, що впливають на розвиток зеленого туризму в Україні

2.3. Проблеми і шляхи розвитку екологічного туризму в Харківській області

2.4. Удосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку зеленого туризму

в Україні

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ТЕМА**Фінансове забезпечення розвитку туристичного бізнесу в Україні**

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

1.1. Фінанси як фактор розвитку підприємств

1.2. Особливості фінансового забезпечення розвитку підприємств туристичної індустрії

1.3. Принципи організації системи фінансового забезпечення в туристичній індустрії

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ТУРИСТИЧНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Показники фінансового забезпечення розвитку підприємств туристичної індустрії в Україні

2.2. Організаційно-економічна характеристика об'єкта дослідження

2.3. Стан організації фінансового забезпечення підприємства

2.4. Розробка пропозицій з удосконалення фінансового забезпечення розвитку підприємства

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток О

Завідувачу кафедри туризму _____
студента (ПІБ, факультет, курс, група)

ЗАЯВА

З правилами Положення про систему запобігання плагіату в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти ДБТУ від _____ року ознайомлений(а). Про використання Системи виявлення збігів/ідентичності/схожості в кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти оповіщений(а). Надаю свою згоду на обробку, збереження та оприлюднення Університетом моєї роботи в Електронному архіві ДБТУ. Надаю Університету право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт. Робота виконана мною самостійно та надається для перевірки Університетом на плагіат. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

Підпис

Дата

Навчальне видання
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«БАКАЛАВР»

Методичні вказівки до виконання

Укладачі:

ОМЕЛЬЧЕНКО Галина Юріївна
ХУДАВЕРДІЄВА Вікторія Анатоліївна
БЕЗГІНОВА Любов Іванівна
МЕРЧАНСЬКИЙ Володимир Вікторович

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman Папір для цифрового друку. Друк
ризографічний. Ум. друк. арк. _ Наклад ___ пр. Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44